Ateşsiz sefine’den kastedilen nedir?

İzmir’den Medrese Talebeleri: “Âyetü’l-Kübra’da şu cümlede geçen ‘ateşsiz sefine’den kastedilen nedir? “….bulutların sevk ve idaresine ve ateşsiz sefinelerin seyir ve seyahatine…” 1

Temsil San’atı

Âyetü’l-Kübra kâinattan Hâlık’ını soran bir seyyahın müşahedelerini işliyor.

Bu bahse girmeden evvel eli kalem tutan gençlere bir çağrımız var: Roman, masal, hikâye, tiyatro, resim, karikatür san’atlarını “temsilat-ı Kur’âniye” sahasına sokmak gerekiyor. Yani bu san’atları iman hakikatlerini çocuklara, gençlere ve insanlara anlatmada cömertçe kullanmamız gerekiyor. Bu da nereden çıktı diyeceksiniz. İşte Âyetü’l-Kübra!

Bu konuda bir tutukluğumuz var. Bu bir vebaldir. Madem vazife-i hayatımız iman hakikatlerini insanlara neşir ve tebliğ etmektir. Bu vazife esnasında, kabiliyetli olanlar için temsilat san’atları birer altın bileziktir. Bu san’atları hiç ıskalamadan kullanmalıyız.

İlâhî kitapların hemen hepsinde, Kur’ân’da, Peygamberlerde, büyük evliyanın divanlarında ve eserlerinde temsil san’atı sürekli kullanılmıştır. Şu âyetlere bakın:

“Rablerini inkâr edenlerin misali şudur: Yaptıkları işler fırtınalı bir günde rüzgârın şiddetle savurduğu bir küle benzer.”2

“Kâfirler, şöyle bir çobanın hayvanlarına benzerler: Çobanın sözünü anlamazlar; ancak bağırıp çağırışını işitirler. Onlar sağırlar, dilsizler ve körlerdir.”3

Risale-i Nur’da Sırr-ı Temsil

Risale-i Nur’da bu temsilattan bolca görürüz. Aklın kavramakta zorlandığı yüksek hakikatler Risale-i Nur’da bir Kur’ân üslûbu olan temsilat yoluyla akla yaklaştırılır ve akla kavratılır.

Hatta Risale-i Nur'un bu temsilat dolayısıyla daha tesirli hale geldiğini bizzat Üstad Hazretleri söyler: "Risalelerde bütün derin hakaik, temsilât vasıtasıyla, en âmi ve ümmî olanlara kadar ders veriliyor. Hâlbuki o hakaikin çoğunu, büyük âlimler "tefhim edilmez" deyip, değil avâma, belki havassa da bildiremiyorlar."4 "Sırr-ı temsil dürbünüyle en uzak hakîkatler gâyet yakın gösterildi. Hem, sırr-ı temsil cihetü'l-vahdetiyle en dağınık meseleler toplattırıldı. Hem, sırr-ı temsil merdiveniyle en yüksek hakîkate kolaylıkla yetiştirildi. Hem, sırr-ı temsil penceresiyle hakâik-ı gaybiyeye, esâsât-ı İslâmiyeye şuhûda yakın bir yakîn-i îmâniye hâsıl oldu."5

Âyetü'l-Kübra'da yapılan, sırr-ı temsil ile yüksek hakikatlerin anlatımıdır. Sırr-ı temsil yoluyla akıl imanın hizmetine girmiş ve hikmetine ermiştir. Âyetü'l-Kübra'da bir seyyah kâinatı dolaşıyor ve her şeyden Hâlık'ını soruyor ve öğreniyor. Seyyahtan maksat insan aklıdır. Üstad Hazretleri kâinatın bütün aksamını bir seyyah gibi gezip, görüp, konuşturduğu o yüksek hakikatleri bizzat kendisi müşahede etmiş ve aynı hakikatleri temsil üslûbuyla bir seyyahın dilinden insan aklının müşahedesine açmıştır.

Boş Bıraktığımız Bakir Bir Alan

Dolayısıyla bu temsilat üslûbu iman hakikatlerini kavramamızı kolaylaştırdığı gibi; bu üslûbun kulağımıza yaptığı ek bir fısıltı da şudur ki: Çocuklara, gençlere ve insanlara bir ulaşma biçimi olan bu temsilat üslûbunun günümüzdeki örneklerinden olan masal, hikâye, roman, tiyatro, resim, karikatür, hatta oyunculuk, hatta film gibi san'at dallarını hizmette kullanınız!

Bu edebî san'atları küçümseyemeyiz. Size, yaşanmamış şey yazılır mı, hayalden hakikat çıkar mı diyeceklerdir. Onlar Kur'ân'ın bu temsilat sırrını anlamayanlardır. Biz bu alanları, belki de bu yersiz kaygılarla çok boş bıraktık. Eli kalem tutan kabiliyetli gençlerimize bu alanlarda çok iş düşüyor. Bu alanlar, iman hakikatlerini pek fazla sokamadığımız bakir alanlardır. Güçlü kalemleri okuyup akıcı bir üslûp kazanarak, bolca ürün vermek, hayatını iman hakikatlerini anlatmaya adamış gençliğin boynunda borç olsun.

Ateşsiz Sefineler

"Ateşsiz sefineler'den maksat, -aynen kelime manasında olduğu gibi- rüzgâr gücüyle giden yelkenli gemilerdir. Cümlenin bu parçası şöyledir: "…bulutların sevk ve idaresine ve ateşsiz sefinelerin seyir ve seyahatine…"

Bu cümleden önceki cümlede bir cevval hizmetkâr olarak 'çalışkan rüzgâr'dan bahsediliyor. Yani çalışkan rüzgâr Allah'ın emriyle bulutları sevk ve idare ediyor,

yağmura muhtaç olan yerlere bulutları sevk ediyor. Aynı zamanda ateşsiz sefinelerin, yani motorsuz yelkenli gemilerin seyir ve seyahatini de sağlıyor.

Dipnotlar:

1- Şuâlar, s. 100.
2- İbrahim Sûresi: 18.
3- Bakara Sûresi: 171.
4- Barla Lâhikası, s. 16.
5- Mektubat, s. 365.